

KSK-notat nr.: 49/2014 - Bakgrunn for vedtak - småkraftverk

Søker/sak:	Fjellkraft AS/Jamtjorbekken kraftverk /		
Fylke/kommune:	Nordland/Hemnes		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	:	
Saksbehandler:	Henrik Langbråten	:	
Dato:	26.06.2014		
Vår ref.:	NVE 201002513-45		

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Søknad om tillatelse til å bygge Jamtjorbekken kraftverk i Hemnes kommune, Nordland fylke

Innhold

Sammendrag.....	1
Søknad.....	3
Høring og distriktsbehandling.....	7
NVEs vurdering.....	11
NVEs konklusjon	18
Forholdet til annet lovverk	19
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	20
Vedlegg - Oversiktskart.....	23

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Jamtjorbekken kraftverk. Søknaden behandles etter kapittel 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven til etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Fjellkraft AS søker om å få bygge Jamtjorbekken kraftverk i Hemnes kommune i Nordland. En utbygging vil berøre elvestrekningen mellom inntaket på kote 548 og kraftstasjonen på kote 84. Nedbørfeltet til kraftverket blir på 2,32 km² med et midlere tilsig på 5,7 mill. m³ per år. Middelvannføringen i Jamtjorbekken er på 0,18 m³/s. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på ca. 1,25 MW, og beregnet årlig kraftproduksjon er på 3,9 GWh. Største og minste slukeevne vil bli henholdsvis 0,36 m³/s og 0,01 m³/s. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 20 l/s i perioden 1/5 til 30/9, og 10 l/s resten av året. Dette tilsvarer de beregnede 5-persentilverdiene.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 3,9 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er lite for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,4 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulemperne ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulemperne til et akseptabelt nivå.

Det har kommet høringsuttalelser fra **Hemnes kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland Fylkeskommune, Sametinget, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Statens Vegvesen, Forum for Natur og Friluftsliv Nordland, Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk forening, Ildgruben Reinbeitedistrikt, Helgelandskraft AS, og Hemnes Turistforening.**

Ingen av høringspartene har direkte motsatt seg en utbygging. Det har derimot blitt påpekt behov for enkelte avbøtende tiltak. **Hemnes kommune** påpeker at det må slippes en minstevannføring om sommeren tilsvarende alminnelig lavvannføring og at kraftstasjonen må plasseres ovenfor anadrom strekning. **Reindriftsforvaltningen** påpeker at adkomstveien må avstenges med bom for å hindre økt allmenn ferdsel i området, og at anleggsperioden må avklares med reinbeitedistriktet.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Jamtjordbekken kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Jamtjordbekken kraftverk er begrenset og i hovedsak knyttet opp mot reindriftsinteresser og biologisk mangfold, og dette er vektlagt i vedtaket.

Anleggsarbeid og økt menneskelig aktivitet i området rundt inntaket vil kunne ha noe forstyrrende effekt på reinen i området rundt øvre deler av Jamtjordbekken. Ved å tilpasse anleggsperioden slik at anleggsaktiviteten unngås i periodene reinen bruker området, mener NVE at forholdet til reindriften kan ivaretas i tilstrekkelig grad.

Det er ikke funnet rødlistede arter, viktige naturtyper eller sjeldne vegetasjonstyper i influensområdet. NVE mener at selv om det ikke er kartlagt sjeldne eller truede vanntilknyttede arter på utbyggingsstrekningen i Jamtjordbekken, må en tilstrekkelig minstevannføring hele året vurderes, da tilførselen av vann og fuktighet kan ha betydning for insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen for øvrig. Med tilstrekkelig minstevannføring forbi inntaket hele året, vil forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva etter vårt syn ivaretas i tilstrekkelig grad.

NVE mener prosjektet i Jamtjordbekken kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper. Det kan derfor gis konsesjon til prosjektet.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Fjellkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Jamtjordbekken kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Pakkebehandling

NVE har hatt til behandling 10 søknader om bygging av småkraftverk i Hemnes kommune, for å avdekke ev. samlede virkninger av utbyggingene som ikke kommer frem eller som blir mindre fremtredende dersom den enkelte sak vurderes for seg. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og OEDs egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007, der sumvirkninger omtales.

Hoveddata for de omsøkte kraftverkene i Hemnes kommune:

Navn på kraftverk	Søker	Installert effekt (MW)	Produksjon (GWh/år)
Sagelva kraftverk*	Fjellkraft AS	1,5	4,0
Sørbukta kraftverk*	Statskog SF	2,5	8,2
Brattåga kraftverk	Fjellkraft AS	4,3	9,2
Jamtjordbekken kraftverk	Fjellkraft AS	1,2	3,9
Melandsbekken kraftverk	Fjellkraft AS	1,5	4,6
Vollbekken kraftverk	Karl-Ivar Øverleir	1,6	4,0
Lendingelva kraftverk	Miljøkraft Nordland AS	4,2	14,4
Valåga kraftverk	Fjellkraft AS	1,7	5,8
Bjurbekken kraftverk	Fjellkraft AS	3,9	9,0
Mørkbekken kraftverk	Norsk Grønnkraft AS	3,1	9,2

* sakene er ferdig behandlet og ikke påklaget

I desember 2013 fattet NVE vedtak i to av sakene i Hemnes kommune. Sørbuktelva kraftverk ble avslått grunnet et høyt konfliktnivå, jf. vårt vedtak av 18.12.2013, KSK-notat nr. 79. NVE ga konsesjon til Sagelva kraftverk grunnet et lavt konfliktnivå. Sagelvas plassering og konfliktnivå tilsa ikke en større samlet vurdering sammen med de resterende 9 omsøkte kraftverkene. Vi viser til vårt vedtak av 5.12.2013, KSK-notat nr. 75.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Fjellkraft AS, datert 22.1.2013:

” Søknad om konsesjon for bygging av Jamtjordbekken kraftverk

Fjellkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Jamtjordbekken i Hemnes kommune i Nordland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

Etter vannressursloven, jf § 8, om tillatelse til:

- *Å bygge Jamtjordbekken kraftverk, Hemnes kommune, Nordland fylke*

Etter energiloven om tillatelse til:

- *Bygging og drift av Jamtjordbekken kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.

Jamtjorbekken kraftverk, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	2,32
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	5,68
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	77,80
Middelvannføring	l/s	180
Alminnelig lavvannføring	l/s	10
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	20
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	10
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	548
Avløp	moh.	84
Lengde på berørt elvestrekning	m	-
Brutto fallhøyde	m	464
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	1,074
Slukeevne, maks	l/s	360
Minste driftsvannføring	l/s	10
Tilløpsrør, diameter	mm	400
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	1500
Installert effekt, maks	MW	1,23
Brukstid	timer	3100
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,4
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	2,5
Produksjon, årlig middel	GWh	3,9
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	15,6
Utbyggingspris	kr/kWh	4,0

Jamtjorbekken KRAFTVERK, elektriske anlegg

GENERATOR		
Ytelse	MVA	1,5
Spenning	kV	6
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	1,5
Omsetning	kV/kV	6/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	m	90
Nominell spenning	kV	22
		jordkabel

Om søker

Grunneierne i området har inngått leieavtale med søker, Fjellkraft AS, for å utnytte naturressursene som hører til eiendommene. Hvis det gis konsesjon vil Fjellkraft AS etablere selskapet Jamtjordbekken Kraftverk AS, som vil stå som eier og driver av anlegget.

Beskrivelse av området

Jamtjordbekken ligger i Leirskardalen i Hemnes kommune i Nordland. Elva ligger på den nordre siden av dalen. Jamtjordbekkens nedbørfelt avgrenses av Grønfjellet i vest, vannskillet mot Store Målvatn i nord og Gullriktjønnan i øst.

Jamtjordbekken går i et bratt terreng fra Grønfjellet og ned til utløpet i Leirelva. Tregrensen i området ligger på ca. kote 600. Det er i dag få menneskelige inngrep i planområdet, men i de nedre deler preges lia av noe skogsdrift og skogsbilveier. Langs Leirelva går det i dag en bilvei som er hovedveien i Leirskardalen.

Teknisk plan

Inntak

Inntaket er planlagt etablert som en betongdam med damfot på kote 544. Høyden på dammen vil bli ca. 4 meter. Bredden på dammen vil bli anslagsvis 3-4 meter i bunn og 10 meter på toppen. Det totalt neddemmede arealet er estimert til 200 m². Inntaket vil være et dykket inntak på 3-4 meter, som innlemmes i damkonstruksjonen.

Rørgate

Vannvegen vil bli på ca. 1500 meter og vil føres frem i en kombinasjon av jord- og fjellgrøft. Røret vil bli forsøkt tildekket i hele sin lengde av lokale løsmasser fra området. Rørgaten vil i store deler av området kunne nåes fra eksisterende adkomstveier. Bredde i anleggsfasen blir på ca 20 m.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert på kote 84, rett ved der en eksisterende traktorvei krysser Jamtjordbekken. Totalt arealbehov for bygningen med maskin og apparatanlegg antas å bli 100 m². Bygningen forutsettes å bli tilpasset eksisterende bebyggelse og terreng. Det planlegges installert en peltonturbin med maksimal ytelse 1,23 MW og slukeevne 0,36 m³/s.

Nettilknytning

Jamtjordbekken kraftverk vil fortrinnsvis kobles til den eksisterende 22 kV linjen som går gjennom Leirskardalen. Tilkoblingen vil skje via en 90 meter lang jordkabel.

Veier

Adkomsten til kraftstasjonen vil skje via eksisterende traktorvei som vil bli noe oppgradert. Adkomsten til inntaket og rørgata vil skje via eksisterende traktor og skogsbilveier i området.

Massetak og deponi

Eventuelle overskuddsmasser vil bli benyttet innenfor anleggsområdet, og det er forventet at deponering av masser ikke vil bli nødvendig. Ved behov for fyllmasse til grøftene, forutsettes det at det benyttes knuste overskuddsmasser.

Arealbruk

Arealbehovet er anslått til 32 daa. Størstedelen er knyttet til etableringen av vannveien.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er i kommuneplanens arealdel definert som et LNF-område.

Samlet plan (SP)

Tiltaket berører ikke prosjekter som er behandlet i Samlet plan.

Verneplan for vassdrag

Jamtjordbekken er ikke vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

Prosjektet ligger ikke inne i INON-områder, men vil medføre et bortfall av INON-sone 2 områder på ca. 0,6 km².

Nasjonale laksevassdrag

Jamtjordbekken er ikke et nasjonalt laksevassdrag

Andre verneområder

Det ligger ingen verneområder i nedbørfeltet.

Eventuelle fylkesvise eller kommunale planer for småkraftverk

Jamtjordbekken er ikke spesielt omtalt i Regional plan for småkraftverk i Nordland, og fylkeskommunen har ikke uttalt at tiltaket er i konflikt med denne.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 25.06.13 sammen med representanter for søkeren, grunneiere, kommunen, Ildgruben reinbeitedistrikt, Forum for Natur og Friluftsliv Nordland (FNF) og Naturvernforbundet. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av saksbehandler. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknaden:

Hemnes kommune tilrår i vedtak i kommunestyret den 29.05.2013 en utbygging av Jamtjordbekken kraftverk. De tilrår videre at det settes krav om minstevannføring på 10 l/s om vinteren og 20 l/s om sommeren. Kommunen mener også at det bør vurderes å settes krav om automatisk omløpsventil for sikker vannføring på anadrom strekning. Til slutt minner Hemnes kommune om at planområdet som blir berørt av utbyggingen har status som LNF-område i kommuneplanens arealdel. Det må derfor enten vedtas dispensasjon fra planens arealdel etter søknad - eller det må utarbeides og vedtas reguleringsplan for tiltaket. For utleie av fallrettighetene for mer enn 10 år må det søkes om delingstillatelse etter jordlovens § 12.

Fylkesmannen i Nordland kom med uttalelse i brev datert 15.05.2013. Fylkesmannen vurderer at den omsøkte utbyggingen gir moderate negative virkninger på miljøverdiene i området. Dette grunngis på følgende måte:

"Det er ikke påvist noen rødlistede plantearter innenfor prosjektets influensområde, og sannsynlighet for forekomst av andre rødlistearter i influensområdet vurderes som liten. Det er heller ikke påvist truede vegetasjonstyper eller rødlistede eller utvalgte naturtyper som indikerer potensial for rødlistearter. Jamtjordbekken er sørvendt og bekken har ikke skåret seg dypt ned i terrenget. På grunn av fravær av fossesprutsone og bekkekløfter ble det etter det opplyste ikke samlet inn lav og moser.

Jamtjordbekken er svært bratt, og egnert seg derfor ikke som gyte- og oppvekstområde for anadrom fisk. Kulverten under veien i nedre del er dessuten vanskelig å forsere for fisk. Det er ikke grunnlag for å tro at bekken utgjør spesielt viktig habitat for evertebrater.

Kraftverket vil derfor medføre bortfall av INON-sone 2 på ca. 0,6 km². Redusert vannføring vil helt klart redusere opplevelsen av Jamtjordbekken i nærsone. Bekken er imidlertid lite synlig fra avstand. Fjernvirkningene vil i første omgang være knyttet til den 1,5 km lange grave/sprengte grøften for rørgata. Landskapspåvirkningen vurderes til å bli liten til middels negativ. Fylkesmannen kjenner ikke til at influensområdet i utpreget grad benyttes til friluftslivsutøvelse."

Nordland fylkeskommune anbefaler i vedtak i Fylkesrådet den 18.06.2013 at det gis konsesjon til Jamtjordbekken kraftverk. Det forutsettes at prosjektet tilpasses slik at det får minst mulig negative konsekvenser for reindrift. Fylkesråden kommenterer at det planlagte kraftverket ligger i vannområdet Ranfjorden hvor det er vedtatt en forvaltningsplan. Kraftverket vil i så måte være et nytt inngrep i dette planområdet.

Sametinget har ingen kommentarer til Jamtjorbekken kraftverk i sin samlede høringsuttalelse, datert 04.07.2013.

Reindriftsforvaltningen i Nordland kom med en uttalelse datert 27.05.2013. Reindriftsforvaltningen uttaler at berørt område er vårbeite 2, høst vinterbeite og høstbeite 2. Området befinner seg i ytterpunktet for reinbeitedistriktets grenser. De mener tiltaket vil ikke i større grad gi et arealbeslag, og størsteparten av inngrepet vil foregå i ulendt terreng. De fremhever videre at anleggstiden bør tilpasses, og anleggsveien avstengt med bom for å hindre økt ferdsel. Reindriftsforvaltninger mener tiltaket totalt sett vil medføre middels negativ konsekvens for reindriftens bruk av området.

Statens vegvesen peker i sin uttalelse datert 15.04.2013 på at avkjørselsforhold må avklares i reguleringsplaner, eller omsøkes i en egen søknad.

Ildgruben reinbeitedistrikt kom med en høringsuttalelse i brev av 31.5.2013. De kommenterer at Jamtjorbekken kraftverk vil bli liggende innenfor reinbeitedistriktets vår-, sommer- og høstbeiter for rein. Reinbeitedistriktet mener at de største forstyrrelsene vil være i anleggstiden, men det er viktig at rørgate blir nedgravd og terrenget blir tilbakeført, og at inntaksdammen ikke neddemmer areal. Det er også viktig at arbeidet i den øverste delen blir gjort i sommermånedene, slik at vår og høstbeiter blir minst mulig forstyrret.

FNF Nordland kom med høringsuttalelse datert 3.6.2013. De har flere generelle merknader til de omsøkte småkraftverkene i Hemnes kommune. FNF mener mange store kraftutbygginger har påvirket vassdragsnaturen med tilhørende økosystemer i Hemnes kommune. FNF trekker også frem at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved behandling av nye inngrep. Videre etterlyser FNF mer kunnskap og bedre utredninger mhp. tema om samla belastning.

Når det gjelder det omsøkte kraftverket i Jamtjorbekken er FNF Nordland kjent med at noen som bor i Leirskardalen kan bli berørt gjennom å miste tilgang til vann som de henter i bekken dersom det skulle bli en utbygging.

FNF fremhever også at Leirelva er det viktigste sidevassdraget til Røssåga, og sidebekkene er igjen viktige for oppvekstområder for anadrom fisk og mener det bør foretas miljøforbedrende tiltak og sikre vandringsmulighet for anadrom fisk før videre konsesjonsbehandling.

FNF mener INON-konflikten ved en eventuell realisering av det Jamtjorbekken er isolert sett ikke så stor, men at det må ses i lys av at store INON-områder er falt bort pga. vassdragsutbygginger i Hemnes. Dette gjør at bortfallet ikke kan bagatelliseres, og FNF forventer at dette vektlegges i den samla vurderingen

Rana Zoologiske forening og Norsk Ornitologisk Forening sendte inn felles høringsuttalelse den 3.6.2013. De mener at det ikke foreligger gode nok biologiske data over tid for prosjektene i Hemnes kommune. For prosjektet i Jamtjorbekken uttaler de:

"Ut fra opplysningene som presenteres i fagrapporten fra Sweco Norge AS, og fordi konsekvensene for INON-arealer er små, kan vi gi vår tilslutning til at dette prosjektet synes å være et av de minst kontroversielle i den samlede porteføljen med ti småkraftverksøknader i Hemnes."

Helgelandskraft AS uttaler brev av 30.4.2013 at Jamtjorbekken kraftverk vil få nettilknytning til Bjerka kraftverk (Finnbakken i Leirskardalen) som eies av Statkraft. Det forutsettes at det bygges egen produksjonsradial fra kraftverket til Bjerka kraftverk.

Hemnes Turistforening kommer med uttalelse i brev datert den 1.5.2013. Turistforeningen trekker i sin uttalelse spesielt fram verdien av gjenværende urørt natur i Hemnes kommune, men ser også hensynet til næringsinntekt og de nasjonale produksjonsmålene må tas hensyn til. Turistforeningen har derfor ingen innvendinger mot Jamtjordbekken kraftverk.

Søkers svar på høringsuttalelsene

Søker har i brev datert 15.08.13 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Rana Zoologiske forening:

Søker er enig i at dette, slik vi ser det, er Jamtjordbekken kraftverk et lite konfliktfylt og kontroversielt prosjekt. Fjellkraft planlegger for en skånsom utbygging med tilhørende avbøtende tiltak.

Helgelandskraft:

Søker forholder seg til skisserte nettløsning.

Ildgruben reinbeitedistrikt:

Søker har ingen merknader til kommentarene til reinbeitedistriktet og vil søke dialog med reinbeitedistriktet for å kunne ivareta interessene på best mulig måte i alle fasene i prosjektet men spesielt i anleggsfasen.

Fylkesmannen i Nordland:

Søker har ingen merknader til Fylkesmannens kommentarer.

Reindriftsforvaltningen i Nordland:

Søker har ingen merknader til Reindriftsforvaltningens kommentarer og vil som tidligere nevnt søke dialog med reinbeitedistriktet for å kunne ivareta interessene på best mulig måte. I dette ligger også et orienteringsmøte med reinbeitedistriktet før eventuell anleggsstart.

FNF Nordland:

Søknaden er utarbeidet på bakgrunn av de eksisterende forhold i vassdraget i dag og søker kan, slik vi ser det, ikke ta stilling til om det bør utarbeides endringstiltak i vassdraget som ligger utenfor vårt ansvarsområdet. Den kommenterte kulverten ligger nedstrøms utløpskanalen og vil ikke være i berøring med tiltaket. Slik vi ser det har søker oppfylt de krav som NVE stiller til konsesjonssøknaden med de tilleggsutredninger som hører med til denne.

Når det gjelder vannuttak i elva så vil Fjellkraft sørge for at forholdene med hensyn til vannforsyning for de som måtte ha krav på dette vil være tilfredsstillende".

Tilleggsuttalelser

FNF kom med tilleggssuttalelse i brev av 5.7.2013:

"Ref. befarung av fem småkraftverk i Hemnes 25.-27. juni 2013. FNF Nordland deltok ved Gisle Sæterhaug og Erling Solvang, og har følgende tilleggopplysninger/tilleggssuttalelse.

I Leirskardalen er de verste naturinngrepene foretatt gjennom utbygging av Durmålsbekken kraftverk, og Leirelva og Tverråga kraftverk innerst i dalen. Disse utbyggingene kan følgelig ha konsekvenser for å tillate de andre omsøkte og mindre konfliktfylte småkraftprosjektene i Leirskardalen gjennom vurdering av den samlede belastningen. Området er ikke kjent som et friluftslivsområde, men er av stor betydning lokalt. Litt typisk for de tre befarte prosjektene i

Leirskardalen er at konfliktene i stor grad er knyttet til inngrep i øvre del (inntak) og nedre del (kraftstasjon). Særlig gjelder det anadrom strekning, fossefall, hensynskrevende naturtyper. Det er likevel ingen tvil om at å legge fossefallene fra de tre bekkene i rør er et betydelig naturinngrep som reduserer opplevelsesverdien og vil påvirke klima og fuktighet.

På en allerede presset laks- og sjørretbestand i Hemnes, som i stor grad skyldes kraftutbygginger, har alle mindre bekker med anadrom strekning en viktig funksjon for bestandene. Bestandene av laks og sjørret i Røssåga/Leirelva-systemet har som følge av reguleringene en vesentlig utfordring mht oppvekstområder. Gyteområder finnes det en del av, men nedslamming som følge av manglende flommer virker negativ på bestandsutviklinga. Leirelva nedstrøms Bjerka kraftstasjon (Finnbakken) har også en særlig utfordring med temperaturregimet i elva. Målvatnet bunntappes, og vannet som kommer ut av kraftstasjonen har en jevn temperatur på 4 grader celsius gjennom året. Dette forstyrrer livet til vekselvarme arter i vassdraget, og særlig rognutvikling hos fisk fordi klekketidspunkt styres av vanntemperatur. Konsekvensen av klekking på feil tidspunkt er en mye lavere overlevelse hos plommeseekkyngelen. Alle bekker og strekninger som har dokumentert betydning/funksjon, eller potensiell funksjon som gyte- og oppvekstområder må derfor ivaretas. Vedlagt følger Rapport 2013-07" Overvåking av reetablerte lakse-bestander i Røssåga og Ranaelva i 2012". Rapport vil være et viktig for kunnskapsgrunnlaget og den samla vurderingen og vurderingen av samla belastning for anadrom laksefisk.

Når det gjelder vandringshindre som følge av kulverter i forbindelse med veibygging ble dette mye diskutert på befaringene og vi er tilfreds med at NVE vil ta opp spørsmålet om å fjernet/senket disse.

FNF Nordland registrerer at de omsøkte kraftverk i Jamtjordbekken og i Leirskardalen er ønsket av grunneier som ekstra næringsgrunnlag til gårdene. Dersom en finner løsninger som ikke vil forringe naturtypene gammelskog, flommarkskogen og anadrom fisk, kan kraftproduksjon være akseptabel. Dette forutsetter selvfølgelig en grundig vurdering om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og den samla belastning vurderes fullstendig i forhold til Nml. § 10.

Jamtjordbekken kraftverk:

Anadrom strekning vil kunne opprettholdes dersom kraftstasjonsplassering er ved naturlig vandringshinder. FNF Nordland satt inne med informasjon om at en beboer nederst ved veien hadde et vannverk i bekken, dette kunne bekreftes av vedkommende og NVE skal følge opp eventuelle problemer knyttet til dette. Vi har ellers ingen kommentarer utover høringsuttalelsen.

Sametinget oversendte den 02.12.2013 resultater fra kulturminneundersøkelser ved seks omsøkte småkraftverk i Hemnes kommune (Sagelva, Valåga, Brattåga, Bjurbekken, Melandsbekken og Jamtjordbekken) og ett i Leirfjord kommune (Nylandselva). For Jamtjordbekken kraftverk hadde Sametinget følgende merknader:

" Det ble påvist to automatisk freda kulturminnelokaliteter. Ingen av dem er i direkte konflikt med plantraseen, men de ligger såpass nærme at de vil kunne være i fare ved eventuelle anleggsarbeider. Forholdet til disse må avklares med Nordland Fylkeskommune."

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Kraftverket utnytter tilsiget fra et nedbørfelt på 2,32 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,18 m³/s. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende vår- og sommerflom. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 20 og 10 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 0,36 m³/s og minste driftsvannføring 0,01 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 20 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 10 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 68 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Det er søkt om en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen, og en minstevannføring på 20 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 10 l/s resten av året. De store flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 52 dager i et middels vått år. I 119 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 28 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at den omsøkte slukeevnen ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Jamtjordbekken kraftverk til ca. 3,9 GWh fordelt på 1,4 GWh vinterproduksjon og 2,5 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 15,6 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4 kr/kWh

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Naturmangfold

Naturtyper

Planområdet til kraftverket ble befart av SWECO den 8. september 2009 i forbindelse med utarbeidelsen av den biologiske utredningen for Jamtjordbekken kraftverk. Det ble ikke registrert noen verdifulle naturtyper eller truede vegetasjonstyper i området, og området er gitt liten verdi for disse temaene. NVE har heller ingen andre opplysninger, eller mottatt høringsuttalelser, om at det finnes verdifulle naturtyper i influensområdet for Jamtjordbekken kraftverk.

NVE legger til grunn at en eventuell utbygging ikke vil påvirke, eller ha negative konsekvenser for verdifulle naturtyper eller vegetasjonstyper i området.

Arter

SWECO har i sin utredning registrert sporadisk opptreden av gaupe (VU) og jerv (EN) i området. Fjellvåk (NT) og hønsehauk (VU) kan også observeres i området tidvis. Det kan ikke helt utelukkes at det kan finnes rødlistede moser, lav og karplanter i området, men totalt sett vurderes potensialet som lavt.

NVE mener at en eventuell utbygging av Jamtjordbekken ikke vil komme i konflikt med sjeldne eller rødlistede enkeltarter i influensområdet, og dette temaet vil dermed ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Akvatisk miljø

Jamtjordbekken renner ut i Leirelva som er et sidevassdrag til Røssåga. Selv om Røssåga ikke er et nasjonalt laksevassdrag, er det allikevel et viktig vassdrag for laks og sjørret. Det absolutte vandringshinderet i Jamtjordbekken ligger ved den omsøkte kraftstasjonsplasseringen. Utbyggingsstrekningen for Jamtjordbekken kraftverk berører dermed ikke gyte- og leveområder for anadrom fisk. Strekningen nedenfor vandringshinderet anses av NVE til å ha liten verdi som oppvekst- og gyteområder for anadrom fisk, og NVE anser dermed at dette temaet ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

NVE mener at selv om det ikke er kartlagt sjeldne eller truede vanntilknyttede arter, må en minstevannføring fortsatt vurderes da tilførselen av vann og fuktighet kan ha betydning for insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen i Jamtjordbekken forøvrig. Disse har en viktig egenverdi for biologisk mangfold som også må ivaretas på hele den aktuelle utbyggingsstrekningen

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Jamtjordbekken kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Jamtjordbekken kraftverk finnes det ingen registrerte verdifulle naturtyper eller truede vegetasjonstyper. Av rødlistearter er det kun gaupe, jerv, musvåk og hønsehauk som har blitt registrert i området. NVE mener disse artene ikke vil bli vesentlig påvirket av tiltaket. Potensialet er for ytterligere funn av rødlistede arter er vurdert som lite. En eventuell utbygging av Jamtjordbekken vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Om temaet ”samlet belastning” viser vi til vurderingene senere i notatet.

Landskap/friluftsliv/brukerinteresser

Jamtjorbekken renner gjennom en skogskledd helling ned mot Leirskardalen. Den er dermed skjermet av skog på størsteparten av utbyggingsstrekningen. Totalt vil et en strekning på 1500 meter få en redusert vannføring. Etter en utbygging vil vannføringen bestå av pålagt minstevannføring, et eventuelt flomoverløp i flomperioder, samt bidrag fra et mindre restfelt. Elva renner i kortere strekninger i brattere partier. Disse partiene kan få et redusert inntrykk etter en utbygging, men områdene fremstår i dag skjult av vegetasjon og er vanskelig tilgjengelig for allmennheten.

Rørgaten vil i det øverste partiet gå gjennom en åpen furuskog og enkelte myrer, før den i de nedre deler av tiltaksområdet vil gå gjennom en tettere granskog. Mye av området bærer preg av skogsdrift. Rørgaten vil bli et synlig element i anleggsperioden, da det vil være et større belte med skog som må hugges. På sikt vil rørgaten derimot oppta kun et smalt belte og revegeteres, og ha mindre negative konsekvenser for landskapet. NVE anser at rørgaten og adkomstveien ikke vil bidra til en vesentlig forringelse av landskapsinntrykket i området, og at påvirkningen på sikt vil bli minimal. Tilkoblingen til eksisterende nett vil skje via en jordkabel. Denne vil hovedsak gå langs eksisterende vei. NVE vurderer at det ikke vil være vesentlige negative konsekvenser for landskapet ved en slik tilknytning.

NVE mener dermed at et en utbygging av Jamtjorbekken kraftverk ikke vil berøre verdifulle landskapselementer eller ha noen vesentlig negativ konsekvens for landskapsopplevelsen i området. Anlegget vil naturlig ligge relativt skjult i terrenget, og vegetasjonen rundt vil skjerme for innsyn så vel lokalt som på avstand. Rørgaten vil kunne graves ned og revegeteres, noe som på sikt vil redusere de negative konsekvensene. NVE kan gjennom detaljplangodkjenning se til at anlegget tilpasses terrenget på en skånsom måte.

Brukerinteressene i planområdet knytter seg hovedsakelig til lokal bruk og lokale interesser. Ferdsel og bruken av området er stort sett av grunneiere. Det er i dag liten innsikt til Jamtjorbekken fra skogsbilveiene i området, og området rundt elva. I området for kraftstasjon er det i dag spredt bebyggelse, og stasjonsbygningen vil ikke fremstå som et nytt fremmedelement i dette området.

Det er NVEs oppfatning at det ikke er knyttet særlige friluftsliv- eller brukerinteresser til området. NVE mener dermed at en eventuell utbygging ikke vil komme i konflikt med friluftsliv eller brukerinteresser i området.

Reindrift

Tiltaket i Jamtjorbekken befinner seg i utkantsområdene til Ildgruben reinbeitedistrikt. Området som blir berørt er avmerket som vårbeite 2, høstvinterbeite og høstbeite 2 på reindriftskartet. NVE mener at det må vises generell varsomhet, selv om inngrepene vil komme i utkantsområder til reinbeitedistriktet. Ildgruben reinbeitedistrikt er i dag berørt av flere utbygginger, slik at justeringer for å minske konflikten opp i mot reindrift bør prioriteres.

Det har ikke kommet vesentlige negative høringsuttalelser til prosjektet i Jamtjorbekken når det kommer til konsekvenser for reindriften. Sametinget og Reindriftsforvaltningen i Nordland har heller ikke frarådet en konsesjon til prosjektet.

NVE mener det ikke vil være en betydelig risiko for økt menneskelig aktivitet i området etter en utbygging av Jamtjordbekken kraftverk. Det foregår ikke friluftsliv av betydning i området, og anleggsveiene i forbindelse med prosjektet vil ikke åpne opp for økt friluftaktivitet, ettersom det allerede i dag eksisterer skogsbilveier i området.

Viktige avbøtende tiltak for reindriften vil kunne være nedgravet rørgate, tilbakeføring av vegetasjon og begrensnings i det neddemmede arealet. Det er viktig at arbeidet i de øvre delene skjer i sommermånedene og i dialog med reinbeitedistriktet slik at reinen blir minst mulig påvirket, særlig i vår- og høstsesongen.

NVE mener at det bør vises forsiktighet ved å gi konsesjoner til kraftverk som berører viktige reindriftsinteresser. NVE mener at konsekvensene av en utbygging av Jamtjordbekken kraftverk er akseptable for reindriftsinteressene, gitt eventuelle avbøtende tiltak. Det forutsettes også fra NVE at det settes krav om at anleggsarbeidet ved en eventuell konsesjon skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet, og at tidspunkt for anleggsarbeid må tilpasses reinens bruk av området. Dette temaet er dermed ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Den samlede vurderingen av belastningen på reinbeitedistriktet vil komme senere i dette notatet.

Kulturminner

Sametinget kommenterer i sin tilleggsuttalelse at det har blitt påvist to automatisk fredede kulturminnelokaliteter i planområdet. Ingen av disse er i direkte konflikt med rørgaten men de ligger såpass nærme at de vil kunne være i fare ved eventuelle anleggsarbeider. Sametinget kommenterer at forholdet til disse må avklares med Nordland Fylkeskommune før en eventuell anleggsstart.

NVE forutsetter at søker tar den nødvendige kontakt med Sametinget og fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan, ved en eventuell konsesjon til Jamtjordbekken kraftverk.

Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Det har kommet frem under høringsrunden og ved NVEs befaring av prosjektet i Jamtjordbekken, at det i dag er privatpersoner i området som benytter tilsig fra elva til privat vannforsyning.

NVE forutsetter en dialog og avklaringer mellom søker og aktuelle personer som benytter elva til drikkevannsforsyning for å ivareta drikkevanninteressene i detaljplanleggingen, anleggsperioden og driftsfasen ved en eventuell konsesjon. Det vil være søkers ansvar å ivareta drikkevannskilden i anleggs- og driftstid.

Konsekvenser av kraftlinjer

NVE har ikke mottatt noen innvendinger mot planlagt nettilknytning, og vi anser at konsekvensene av denne ikke er avgjørende for konsesjon. Etableringen av linjen vil følge regler for etablering av nye anlegg innenfor en områdekonsesjon.

Samfunnsmessige fordeler

En eventuell utbygging av Jamtjordbekken kraftverk vil gi ca. 4 GWh i et gjennomsnittså. Denne produksjonsmengden regnes som lite for et småkraftverk. Småkraftverk utgjør et viktig bidrag i den politiske satsingen på fornybar energi. Det omsøkte tiltaket vil gi inntekter til søker og grunneiere og generere skatteinntekter. Videre vil Jamtjordbekken kraftverk styrke næringsgrunnlaget i området og vil dermed kunne bidra til å opprettholde lokal bosetning.

Samlet belastning

NVE har hatt til behandling 10 søknader om bygging av småkraftverk i Hemnes kommune. Disse har vært på en samlet høring for å kunne vurdere den samlede belastningen av utbyggingene på en god måte.

NVE skal i sine vurderinger ta hensyn til den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen utgjør konsekvensene av flere vannkraftanlegg og andre vassdragsinngrep innenfor et geografisk avgrenset område. Selv om det enkelte prosjektet kan ha begrensede virkninger for miljøet og andre brukerinteresser, kan de samlede virkningene av mange slike inngrep bli store.

Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Det kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven i Ot. Prp. nr 39 (1998-1999), side 105 og OED retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007).

Den geografiske spredningen av prosjektene, samt ulik konfliktgrad og problematikk, gjør at det ikke har vært naturlig å diskutere samlet belastning ved alle 10 søknadene samlet innenfor hvert enkelt deltema. For enkelte deltema har NVE gjort en vurdering av den samlede belastningen i tillegg til konsekvensene av det enkelte småkraftverk. Dette gjelder for de prosjektene som har lik problematikk knyttet til for eksempel biomangfold, landskap, reindrift og friluftsliv, eller ligger nær geografisk. På denne måten mener vi at samlet belastning belyses bedre enn dersom hver sak skulle blitt behandlet alene. NVE vurderte også temaet slik at vi på et tidligere tidspunkt kunne fatte vedtak i to av sakene i gruppen som vi startet å behandle samtidig, da disse lå svært avsides i forhold til de øvrige.

Den geografiske spredningen av de omsøkte prosjektene gjør det krevende å sammenligne landskapstrekkene, slik en kan dersom elvene befinner seg i samme landskapsrom, for eksempel rundt et vann eller fjordarm. NVE mener imidlertid at også de lokale variasjonene av vassdrag som landskapselement er viktig å ivareta, i en kommune som fra før er sterkt preget av vannkraftutbygging.

Selv om flere av disse elvene ikke nødvendigvis er synlige i et større landskapsrom, mener NVE de er viktige for variasjonen av vassdrag, opplevelses- og bruksverdi. Om noen av disse bør ivaretas er derfor en del av vår samlede vurdering, vurdert sammen med grad av konflikt med andre tema i de enkelte sakene.

I Hemnes kommune er det allerede gjennomført og omsøkt en rekke kraftverksutbygginger. Dette gjelder både større kraftverk med tilhørende reguleringsmagasiner og overføringer, samt småkraftverk. NVE mener at det ikke bør gis konsesjoner til småkraftverk i de gjenværende vassdragene og områdene som har stor verdi, og som vil medføre en stor negativ konsekvens. Dette gjelder for biologisk mangfold, men også for andre allmenne interesser. Ytterligere utbygginger må derfor vurderes nøye i hvert enkelt tilfelle, før eventuelle nye konsesjoner gis.

For Jamtjorbekken kraftverk har NVE vurdert at det viktig å belyse temaet reindrift for en samlet vurdering av tiltaket og den samlede belastningen. For de øvrige temaene viser vi til våre konkrete vurderinger ovenfor, under hvert deltema.

Reindrift

I OEDs retningslinjer for små vannkraftverk blir tap, oppstyking og redusert bruk av beiteland på grunn av arealinngrep og annen menneskelig aktivitet trukket frem som en av de største utfordringene for reindriftnæringen i dag. Den samlede effekten av en rekke mindre inngrep og forstyrrende

aktiviteter innenfor reinbeiteområder er ofte langt større enn effekten av de enkelte inngrep (OED, 2007).

Sametinget har fremmet innsigelse mot totalt fem av prosjektene på grunn av konsekvenser for reindrifta. Dette er Bjurbekken kraftverk, Brattåga kraftverk, Lendingelva kraftverk, Mørkbekken kraftverk, og Sørbuktelva kraftverk. Sørbuktelva kraftverk har tidligere fått avslag.

NVE er av den oppfatning at forholdet til reindrift alene ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i de resterende åtte omsøkte prosjektene i Hemnes kommune som vurderes her. Det vil likevel være et tema som sammen med andre vurderinger vil påvirke avgjørelser i enkeltsaker, både når det gjelder konsesjonsspørsmålet og krav til avbøtende tiltak. Enkelte saker vil også i større grad enn andre øke den samlede belastningen på enkelte reinbeitedistrikt.

Fire av de omsøkte prosjektene i Hemnes kommune vil komme innenfor grensene til Ildgruben reinbeitedistrikt. Dette er Bjurbekken kraftverk, Melandsbekken kraftverk, Jamtjordbekken kraftverk og Vollbekken kraftverk. I tillegg vil Mørkbekken kraftverk komme i et grenseområde mellom Ildgruben og Røssåga/Toven reinbeitedistrikt, slik at dette tiltaket også vil kunne påvirke Ildgruben reinbeitedistrikt. Vi vil derfor i vår vurdering av Jamtjordbekken kraftverk se på den samlede belastningen disse fem kraftverkene vil utgjøre på Ildgruben reinbeitedistrikt.

Ildgruben reinbeitedistrikt har vært utsatt for store arealtap og forstyrrelser. På 1960-70 tallet gikk store områder tapt til kraftutbygginger og oppdemninger. I tillegg har veier og hyttebygging påvirket distriktet. Per 2008 var det 1700 hytter innenfor Ildgruben reinbeitedistrikt. Det er ikke nødvendigvis det direkte arealbeslaget som utgjør det største problemet, men de indirekte forstyrrelsene gjennom økt ferdsel og aktivitet i områdene.

I driftsplanen til Ildgruben reinbeitedistrikt fremheves det særlig at vinterbeitene er en minimumsfaktor i distriktet. Det blir videre sett på som viktig at adkomst til flytte- og trekkveier, oppsamlingsplasser og kalvingsland også må bli minst mulig uforstyrret av inngrep og menneskelig aktivitet.

I Ildgruben reinbeitedistrikt flyttes reinen fra vinterbeitene mot vårbeitene og kalvingslandene, som oftest i april. Reinbeitedistriktet mistet noe kalvingsland i forbindelse med reguleringen av Akersvatnet, Målvatnet og Kjensvatnet på 1960-tallet. Reinsimlene trekker nå høyere opp i fjellet for å kalve. Området fra Målvatnet i sør til Kallvatnet i nord, blir i dag sett på som de viktigste kalvingsområdene til reinbeitedistriktet, og som også benyttes til sommerbeite. Dette er områder i høyfjellet der reinen kan unnsnippe innsekter, slik at den kan hvile og sikre god tilvekst på kalvene.

Fjellområdene rundt Bjurbekkdalen er viktige vår- og sommerbeiter for reinbeitedistriktet. Disse områdene gir god tilgang på viktige luftningsområder for reinen i høyden på dagtid, og gode beitemuligheter på kveldstid og natten. Det går også frem at området ned mot dalen er viktige i spredningstiden for reinen.

Om høsten samles reinflokken for uttak av slaktedyr. Slakteuttaket i Ildgruben reinbeitedistrikt skjer som regel ved Tverrvatnet før brunsten og ved Lille-Raudvatnet i tiden 5. til 20. september. I brunstperioden vil reinen helst være på flate områder, slik som området mellom Sausvassåga og Umbukta over til Plurdalen og vestover til Slagfjellet/Raufjellet.

Reinbeitedistriktet mener at anleggsperioden er et stort problem for driften. De fremhever at forstyrrelser i anleggstiden kan medføre at reinen endrer sin bruk av området, og trekker vekk. Denne effekten kan også vedvare i lang tid etter endt anleggstid, og vil medføre ekstraarbeid for reinbeitedistriktet for å prøve å få reinen til å benytte området igjen.

NVE er av den oppfatning at prosjektområdet i Jamtjordbekken ikke innehar kvaliteter som gjør det attraktivt som beiteområde for reinen, og vil da ikke ha noen negativ konsekvens for reindriften. Dette bekreftet også reinbeitedistriktet, som deltok på befaringen.

NVE mener at summen av konsekvensene av en utbygging av kraftverk i Jamtjordbekken, Melandsbekken og Vollbekken er akseptable for reindriftsinteressene, gitt eventuelle avbøtende tiltak der dette er aktuelt. Det forutsettes fra NVE at det settes krav om at anleggsarbeidet skal planlegges i samråd med reinbeitedistriktet, og at tidspunkt for anleggsarbeid må tilpasses reinens bruk av området.

I motsetning til prosjektene i Leirskardalen vil prosjektene i Bjurbekken og Mørkbekken komme i direkte konflikt med trekk/flyttleier. Disse har derfor en høyere konfliktgrad enn prosjektene i Leirskardalen som ligger i ytterkant av distriktet. Dersom det gis konsesjon til Vollbekken kraftverk, Melandsbekken kraftverk og Jamtjordbekken kraftverk mener NVE at verdien av områdene rundt Bjurbekken og Mørkbekken vil få økt verdi, selv om forstyrrelsene fra disse tre kraftverkene blir lav. En utbygging av Mørkbekken kraftverk og Bjurbekken kraftverk vil medføre en uakseptabel økning i den samlede belastningen på reinbeitedistriktene. Dette er også noe som kom tydelig frem da prosjektene ble befart.

NVE er av den oppfatning at prosjektområdet i Jamtjordbekken ikke innehar kvaliteter som gjør det attraktivt som beiteområde for reinen, og vil da ikke ha noen vesentlig negativ konsekvens for reindriften. Dette bekreftet også reinbeitedistriktet, som deltok på befaringen. NVE støtter seg til høringsuttalelsene i deres vurdering av at Jamtjordbekken ikke er et viktig vassdrag i Hemnes kommune for allmenne interesser. Med et lavt konfliktnivå knyttet til biologisk mangfold, reindrift, landskap og friluftsliv, vurderer vi at en utbygging ikke vil øke den samlede belastningen for disse temaene.

Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert, og det er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Oppsummering

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 3,9 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

I vedtaket har NVE lagt vekt på at en utbygging av Jamtjordbekken kraftverk vil være et bidrag til en fornybar energiproduksjon med begrensede miljøeffekter. NVE mener at konfliktene ved en utbygging av Jamtjordbekken kraftverk er begrenset og i hovedsak knyttet mot reindrift.

Anleggsarbeid og økt menneskelig aktivitet i området rundt inntaket vil kunne ha noe forstyrrende effekt på reinen på beite i området rundt øvre deler av Jamtjordbekken. Ved å tilpasse anleggsperioden slik at anleggsaktiviteten unngås i periodene reien bruker området, mener NVE at hensynet til reindriften kan ivaretas i tilstrekkelig grad ved en utbygging.

Det er ikke funnet rødlistede arter, viktige naturtyper eller sjeldne vegetasjonstyper i området eller tilknyttet vannstrengen i Jamtjordbekken. NVE mener selv om det ikke er kartlagt sjeldne eller truede vanntilknyttede arter på utbyggingsstrekningen i Jamtjordbekken, må en tilstrekkelig minstevannføring hele året vurderes, da tilførselen av vann og fuktighet kan ha betydning for insekter, bunndyr og organismer knyttet til vannstrengen for øvrig. Med tilstrekkelig minstevannføring forbi inntaket hele året, vil forholdene for biologisk mangfold i og rundt hele elva etter vårt syn ivaretas i tilstrekkelig grad.

NVE mener prosjektet i Jamtjordbekken kun vil gi mindre negative konsekvenser som kan avbøtes tilstrekkelig gjennom vilkår, slik at fordelene ved tiltaket er større enn skadet og ulemper. Det kan derfor gis konsesjon til prosjektet.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Fjellkraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Jamtjordbekken kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til annet lovverk

Forholdet til energiloven

Fjellkraft har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 90 m jordkabel med 22 kV spenning til eksisterende linjenett, samt oppgradering av eksisterende 22 kV i Leirskardalen. Eventuelt vil også Fjellkraft AS prøve å komme til enighet med Statkraft om en tilkobling til Bjerka kraftverk, 4 km lengre inn i Leirskardalen, gjennom en ren produksjonslinje.

Helgelandskraft AS er områdekonsesjonær, men tiltakshaver skal slik det fremkommer av søknaden selv stå for byggingen av kraftlinjen. Kraftlinjen kan dermed ikke bygges etter områdekonsesjonen til Helgelandskraft AS.

Jamtjorbekken kraftverk må søke om egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket. Vi minner om at det er krav om spesiell kompetanse for bygging og drift av slike anlegg.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jmfør konsesjonsvilkårenes post 4.

Forholdet til plan- og bygningsloven

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	180
Alminnelig lavvannføring	l/s	10
5-persentil sommer	l/s	20
5-persentil vinter	l/s	10
Maksimal slukeevne	m ³ /s	0,36
Maksimal slukeevne i % av middelvannføring	%	200
Minste driftsvannføring	l/s	10

I søknaden er det foreslått slipp av minstevannføring på **20 l/s** i tiden 1/5-30-9 og **10 l/s** resten av året. Dette tilsvarer de beregnede 5-persentilverdiene.

NVE mener i likhet med søker og flere av høringsinstansene at det må slippes vann forbi inntaket til kraftverket hele året for å avbøte konsekvensene for fuktkrevende arter knyttet til berørt elvestrekning og for å opprettholde landskapsmessige inntrykk lokalt. NVE vurderer at en minstevannføring vil kunne opprettholde en viss fuktighet på den berørte strekningen i Jamtjordbekken, samt bevare noe av vannføringsdynamikken. Dette kan bidra til at arter knyttet til vannstrengen kan få ivaretatt livsmiljøet. Vi registrerer at det ikke er funnet viktige naturverdier i tilknytning til utbyggingsområdet som skulle tilsi minstevannføring utover de størrelser som søker har foreslått.

Ut fra dette fastsetter NVE en minstevannføring på **20 l/s** i tiden **1/5 til 30/9** og **10 l/s** resten av året.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, skal hele tilsiget slippes forbi.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltenes utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Før utarbeidelse av tekniske planer for dam og vannvei kan igangsettes, må søknad om konsekvensklasse for gitt alternativ være sendt NVE og vedtak fattet. Konsekvensklassen er

bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift og må derfor være avklart før arbeidet med tekniske planer starter.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet i nettet og at kostnadsfordelingen er avklart, jmfør våre merknader under avsnittet "Forholdet til energiloven".

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Nedenstående tabell søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for konsesjonen. Det kan likevel forekomme at det er gitt føringer andre steder i dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. NVE presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentet gjelder.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak	Eableres på kote 548. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.
Vannvei	Nedgravet på hele strekningen.
Kraftstasjon	Eableres på kote 84.
Største slukeevne	0,36 m ³ /s.
Minste driftsvannføring	0,01 m ³ /s.
Installert effekt	1,23 MW.
Antall turbiner/turbintype	1 peltonturbin.
Vei	Oppgradering av eksisterende veinett.
Avbøtende tiltak	Det skal tas kontakt med reinbeitedistriktet for avklaring av anleggsperiode i forbindelse med detaljplanen. Forholdet til vannforsyningen skal være avklart før byggestart.

Det er angitt i tabellen hvorvidt det kan gjøres justeringer i forbindelse med detaljplanleggingen. Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8 (jamfør vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Vedlegg - Oversiktskart

